

gränsoråde mellan f. och folklivsforskning (se d. o.) utgåra därvid tro och sed, som delvis ansluta sig till folkets arbets- och festliv men tillika höra nära samman med dess sjäsliv och diktning. Som vetenskap kan f. sägas börja med bröderna J. och W. Grimm, som dock betraktade folkminnena från en något ensidigt mytologisk synpunkt. Intresset för folkminnena som sådana börjar med W. Mannhardt (»Wald- und Feldkulte», »Baumkultus der Germanen») samt de engelska folkloristerna E. B. Tylor, A. Lang och J. G. Frazer, vilka dock ensidigt sysslat med tro och sed. Allsidigast har f. kommit till utveckling i Skandinavien och Finland. Vid de nordiska universiteten är den representerad med professurer i Oslo (sedan 1886), Helsingfors (sedan 1898), Köpenhamn (1913—17) och Dorpat (sedan 1920) samt med en docentur i Lund (sedan 1910) och en i Göteborg (sedan 1926). Litt.: C. W. v. Sydow, »Våra folkminnen» (1919); tidskr. Folkminnen och Folktankar (sedan 1914); »Danmarks folkeminder» (utg. sedan 1908 av Foreningen Danmarks folkeminder) och en liknande serie, utg. av Norsk folkeminnelag (sedan 1921). C. W. v. S.

Folkmoöt [fäukmöt], ett slags folkförsamling. Se England, sp. 849.

Folkmusik, sång- eller instrumentalmusik, som upptagits och utbildats hos allmogen; även sådan musik, som komponerats av spelmän. I regel äro tonsättarna av denna musik okända. F. kan delas i två stora huvudgrupper: sångmusik och instrumentalmusik; den förra omfattar folkvisa (ballad och yngre visa), sångdans och sånglek, vallvisa och primitiv poesi med musik (kolock, lekrim m. m.); den senare danser, marscher, programstycken, hornlåtar och primitiva signaler. Jämte melodierna räknas till f. även de instrument, som av folket använts och tillverkats: violiner, nyckelharpor, psalmodikon, lurar, tuthorn, fingerhorn, flöjter, skalmajor, klarinetter, säckpipor, pipor och herdeslaginstrument; i Finland m. fl. länder även kantele, i Ryssland balalaika och domra o. s. v. Se vidare Folkvisor och Musik. T. N.

Folkmål, se Landsmål.

Folkmängdstäthet, se Demografi, sp. 708.

Folkomröstning. Viktiga politiska frågor ha i nyare tid genom beslut i det särskilda fallet i olika länder eller landområden underställts allmän f. För dylika omröstningar upptogs i Frankrike under revolutionstiden, då representationen i vissa fall väddade till folket, det klassiska namnet *plebiscit* (se d. o.). Napoleon I och Napoleon III använde såväl detta namn som folkomröstningsmetoden, vilken särskilt av den senare utbildades till att bli en tom form, avsedd att med »folkviljans» sanktion helga redan på förhand faktiskt avgjorda resultat av regeringspolitiken (så t. ex. omröstningen om kejsardömets införande 1852). I Norge ägde f. rum 13 aug. 1905 till bekräftande av stortingets åtgärder för unio-

nens upplösning och 12—13 nov. ang. den monarkiska styrelseformens bibehållande. Efter världskriget har i en rad fall folket inom ett visst landområde genom allmän f. fått uttala sig om till vilken stat man önskade anslutning; särskilt har denna metod använts för områden med blandad befolkning, där det varit svårt att uppdraga nationalitetsgränser. Så t. ex. ägde 1920 f. rum i Slesvig rörande frågan om anslutning till Danmark och 1921 i Oberschlesien rörande frågan om anslutning till Polen eller Tyskland. Även på privat väg ha f. föranstaltats, ss. på Åland 1917 och 1919 rörande frågan om återförening med Sverige. — Som en statsrättslig institution ingår folkomröstningsinstitutet numera i ett stort antal länders statskick; se därom art. om de olika staterna samt Referendum. H. T. n.

Folkparker, se Folkets parker.

Folkpartiet, svenskt politiskt parti 1895—1900. Den genom överraskning åvägabragta »sammanslagningen» av gamla och nya lantmannapartiet vid 1895 års riksdag framkallade bland vänstern ute i landet livlig förtrytelse. Denna tog sig bl. a. uttryck däri, att ett 30-tal redaktörer av frisinnade landsortstidningar i mars s. å. utfärdade ett upprop om bildande av ett frisinnat folkparti. Uppmaningen hörsammades av 32 medl. av Andra kammaren, vilka 29 april 1895 bildade folkpartiet, med uppgift att verka för bl. a. utvidgad politisk och kommunal rösträtt, livsmedelstullarnas avskaffande, utvecklad arbetarskyddslagstiftning och verksam nykterhetslagstiftning samt unionens befästade på likställighetens grund m. m. Bland f:s förtroenderåd märktes J. Bromée i Billsta, M. Höjer och F. Berg. Dess bakom kulisserna mest verkande kraft var D. Bergström. Vid 1896 års allmänna val föll lantmannahövdingen O. Jonsson i Hov igenom för f:s kandidat, J. Ericsson i Vallsta. På grund av valmännens påtryckningar bröto sig 1897 åtskilliga av lantmannapartiets mera frisinnade medlemmar ut ur partiet och gingo som »vildar». Sedan genom 1899 års val f:s numerär stigit till 46, ansågs vid början av 1900 års riksdag tiden mogen för en sammanslutning på bredare grund av Andra kammarens frisinnade element. I jan. 1900 bildades Liberala samlingspartiet (se d. o.), och i detta beslöt f. att uppgå. V. M.*

Folkpensionering, se Älderdomsförsäkring.

Folkpsykologi (ty. *Völkerpsychologie*), vetenskapen om de sjäsliga egenskaper, som tillkomma människan genom att hon är medlem av en klass, en nation o. s. v. Till f. räknas ofta språkfilosofien. C. H. m.

Folkraiser, se Människoraser.

Folkrepresentation el. Nationalrepresentation, samlingen av de personer, som i regel på grund av val, stundom på grund av utnämning eller arvsrätt, statsrättsligt representera folket och i denna sin egenskap